

TEXT DE LA PROPOSICIÓ DE LLEI.

Proposició de Llei de per la qual s'aproven mesures d'emergència en matèria d'ordenació del territori

Exposició de motius

I

Les Illes Balears conformen un conjunt territorial fràgil i limitat. Aquest territori ha estat sotmès a un desenvolupament econòmic que ha prioritzat l'enriquiment a curt termini i que ha provocat que el territori i els recursos naturals es trobin, en molts aspectes, al límit de la seva capacitat. Els darrers anys, els diferents governs de les Illes Balears i dels Consells Insulars, així com els principals ajuntaments de les Illes, han dut a terme un model de desregulació territorial, legalitzacions urbanístiques, desenvolupament massiu d'infraestructures, pressió sobre espais naturals, etc. Tot aquest desenvolupament normatiu no ha vingut acompanyat de polítiques encaminades a assolir l'autosuficiència i la sostenibilitat de la provisió d'energia i aigua ni d'una gestió dels residus amb vocació circular. D'altra banda, el model turístic fortament estacional i massificat tampoc ha ajudat a limitar els impactes sobre els ecosistemes i recursos naturals de les Illes Balears.

II

Tal com indicava l'exposició de motius de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, reguladora de les directrius d'ordenació territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, *és un deure dels poders públics dins l'Estat social i democràtic de dret promoure aquelles condicions que permetin als individus un desenvolupament personal lliure, i en aquest sentit, facilitar-los els mitjans al seu abast per al desenvolupament social i econòmic, sense que això suposi una càrrega per a les generacions futures. En aquesta tasca, hom no pot oblidar el territori, l'element que serveix de suport físic a gairebé tota activitat humana.*

Així ho reconeix també l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears quan garanteix, en el seu article 23 el dret dels ciutadans i les ciutadanes de les Illes Balears de gaudir d'un medi ambient sa i sostenible i quan encomana a les administracions públiques de les Illes Balears la protecció del medi ambient i l'impuls d'un model de desenvolupament equitatiu, territorialment equilibrat i sostenible. Dins aquest context normatiu i fruit d'aquestes obligacions dels poders públics sorgeix, a la nostra tradició jurídica, el dret sobre l'ordenació del territori.

Les Illes Balears disposen, de conformitat amb l'article 30.3 de l'Estatut d'Autonomia, de la competència exclusiva en matèria d'ordenació del territori, litoral inclòs, d'urbanisme i d'habitatge, en què la potestat legislativa correspon al Parlament de les Illes Balears, amb caràcter exclusiu, sense perjudici de la normativa bàsica de l'Estat. Pel que fa a la potestat reglamentària i a la planificació insular, corresponen als respectius Consells Insulars, sense perjudici que el Govern de les Illes Balears pugui establir els principis normatius d'acord amb l'article 58.3 de l'Estatut d'Autonomia. Amb trets similars, l'Estatut d'Autonomia conforma el marc competencial pel que fa a carreteres i camins als seus articles 30.5 i 70. Pel que fa a ports, aigua i protecció del medi ambient, les Illes Balears també disposen de la competència exclusiva, sense perjudici del que disposa l'article 149.1 de la Constitució, de conformitat amb els articles 30.5, 30.8 i 30.46 de l'Estatut d'Autonomia, respectivament.

III

La política territorial ha de ser capaç de desenvolupar els seus objectius tot atenent els principis de participació ciutadana, de coordinació de les distintes polítiques sectorials i de respecte als valors i interessos dels distintes àmbits territorials, sense perdre de vista la perspectiva del llarg termini en la presa de decisions. El model territorial de les Illes Balears no ha estat històricament un fet consensual ni tampoc en el si del seu debat no hi ha hagut una extensa participació ciutadana d'un fet tan elemental per la realitat il·lenca.

La participació ciutadana en la definició de les línies mestres de la política balear no és només desitjable sinó que també s'ha d'encoratjar. Aquesta ha de permetre arribar a majors consensos i tenir una normativa més estable en matèria d'ordenació del territori. És per aquests motius que, a l'empara dels drets reconeguts per l'article 47.3 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears i per la Llei 4/1991 de 13 de març, reguladora de la iniciativa legislativa popular a les Illes Balears, sorgeix aquest text com a iniciativa legislativa popular.

Per tot això, és necessari impulsar a les Illes Balears una política d'ordenació del territori més sostenible, integral i adreçada a satisfer l'interès general modificant certs aspectes de la Llei 6/1999 de 3 d'abril de les directrius d'ordenació territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, a fi d'adaptar les seves determinacions a la nova realitat territorial i salvaguardar el territori en el seu conjunt de les amenaces que pateix.

Article Únic. Modificacions de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les directrius d'ordenació territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries.

1. S'afegeix una lletra f) a l'article 9.1 (figures de sòl rústic protegit).
f) Les àrees compreses dins Xarxa Natura 2000 (LIC, ZEPA, LIC/ZEPA, ZEC...)
2. Es modifica l'Article 24 que queda com segueix:
"Els plans territorials insulars establiran els objectius, els criteris urbanístics i les característiques de l'oferta turística possible en el sòl rústic. En qualsevol cas, només es permet l'ús turístic en edificis existents que formin part dels casats principals de les finques o del seu entorn immediat en un radi de 200 metres. En els edificis esmentats només es podrà donar increment de volum si es fa a partir del trasllat d'altres volums existents dins la mateixa finca, prèvia demolició dels mateixos i restitució certificada de la zona. No es permet ni l'obertura de nous camins ni la dotació de noves dotacions per a usos turístics."
3. S'afegeix un nou article 25 bis al capítol 3, Determinacions per a totes les àrees sotretes al desenvolupament urbà, amb la redacció següent:
"Article 25 bis. Els plans territorials o els planejaments urbanístics podran establir criteris més restrictius per a qualsevol àrea, que hauran de ser observats per a qualsevol projecte o activitat que es prevegi en sòl rústic."
4. S'afegeixen tres nous articles 34 bis, 34 ter i 34 quater al capítol 5, Determinacions que regulen els creixements de les àrees de desenvolupament urbà, amb la redacció següent:
*"Article 34 bis. No es podran legalitzar edificacions o parcel·lacions al sòl rústic."
"Article 34 ter. No es podrà eximir cap edificació ni àrea de desenvolupament urbà del compliment de la legislació i del planejament urbanístic."
"Article 34 quater. Els establiments d'allotjament turístic, , excepció feta de les estades turístiques en habitatges, queden subjectes al principi d'exclusivitat d'ús, que el fa incompatible amb els usos residencial, industrial, administratiu o comercial independent."*
5. Es modifica el punt 3 de l'article 62, que queda de la manera següent:
"3. Les noves infraestructures del transport es planificaran atenent la capacitat de les existents. En atenció a la sostenibilitat del paisatge i l'estratègia econòmica d'aquesta Comunitat, els instruments d'ordenació territorial no contemplaran previsions de construcció de noves carreteres amb classificació d'autopista o autovia."
6. S'afegeixen els apartats 5, 6, 7 i 8 a l'article 62 de l'esmentada llei, amb la redacció següent:
*"5. Solament podran construir-se noves carreteres, les duplicacions de calçada o variants de travesseres, de les xarxes primària o secundària, quan aquestes hagin estat previstes en el Pla Director Sectorial corresponent."
"6. En l'àmbit de sòl rústic, els passos a nivell només es permetran quan es demostrï que no hi ha alternatives manco impactants en transformació paisatgística i consum de territori. En qualsevol cas, els projectes hauran de demostrar una cura especial en la disminució de la contaminació lumínica."
"7. Als efectes de facilitar la permeabilitat faunística, els projectes d'intervenció en carreteres hauran d'incorporar obligatòriament passos de fauna silvestre amb elements auxiliars de conducció cap els mateixos i sistemes per dificultar l'accés a la calçada."
"8. En les obres, es primarà l'ús de materials procedents de reciclatge, sense perjudici de les garanties."*
7. S'afegeix un punt 4 a l'article 66, amb la redacció següent:
"4. En tot cas a les Illes Balears no es podran construir la construcció de dics superiors als 30 metres lineals, no podran crear nous ports o noves dàrsenes, ni ampliacions que superin el 20% de la superfície de làmina d'aigua i un 10 % de la superfície terrestre de les instal·lacions i infraestructures portuàries existents a l'entrada en vigor de la Llei de Ports."
8. Es modifica l'article 67, que queda amb la redacció següent:
"Article 67. L'ordenació i la gestió dels residus s'establirà mitjançant el Pla Director Sectorial de Gestió de Residus de les Illes Balears, conformement a la jerarquia de residus establerta a la Directiva 2008/98/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 19 de novembre de 2008, sobre els residus i per la qual es deroguen determinades Directives."
9. Es modifica l'article 68 en els seus punts 2 i 3 i s'hi afegeix els punts 4 i 5, amb la següent redacció:

"2. El Pla Director Sectorial de Gestió de Residus de les Illes Balears s'orientarà cap a la reducció del volum de residus produïts i el màxim aprofitament d'aquests, amb l'objectiu d'assolir una economia circular, sempre respectant la jerarquia de residus esmentada a l'article 67 de la present llei. Es promourà la recollida selectiva en origen per a tota la població. S'augmentaran el reciclatge, la reutilització, la recuperació i l'optimització dels mètodes de tractament, segons criteris econòmics, socials i ambientals."

"3. S'establiran les mesures correctores i els programes d'inversió necessaris per recuperar els sòls contaminats i degradats de tot tipus. Així mateix s'establiran normes que, en consideració a la vulnerabilitat dels terrenys a la contaminació, evitin en el futur nous processos de degradació. També es prendran mesures per evitar l'aridització i la pèrdua de carboni dels nostres sòls, principalment per mitjà de la recollida de matèria orgànica i de transformació en compost."

"4. En cap cas, s'autoritzarà la importació de residus per assolir el màxim de la capacitat d'incineració. Es procedirà a optimitzar i adaptar les infraestructures a les necessitats reals derivades de la implantació d'un model sostenible de gestió de residus basat prioritàriament en la prevenció, la reducció, el reciclatge i la recuperació."

"5. El Pla Director Sectorial de Gestió de Residus de les Illes Balears, així com els respectius plans insulars, s'hauran d'emmarcar en l'estratègia Europa 2020, especialment en allò relatiu a l'eficiència en matèria de residus, i en la fulla de ruta de la Comissió Europea per a una Europa eficient en matèria de residus."

10. S'afegeix un article 72 bis al Capítol 4, El Pla Director Sectorial Energètic de les Illes Balears, amb la següent redacció:

"Article 72 bis. Atenent l'alta dependència dels combustibles fòssils i l'alt cost econòmic d'importar-los de manera permanent, es fomentarà l'autoconsum energètic, basat en fonts energètiques renovables, com resultat de l'objectiu estratègic de disminuir la vulnerabilitat del sistema energètic insular. Aquest compromís amb l'autoabastament energètic es comentarà amb la prohibició de prospeccions petrolíferes i de gas a les Illes Balears."

11. Es modifica el primer paràgraf de l'article 76, que queda redactat de la manera següent:

"El Pla Hidrològic de les Illes Balears es redactarà d'acord amb els principis rectors derivats de la Directiva 2000/60/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23 de octubre de 2000, per la que s'estableix un marco comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües, DOUE 327, de 22-12-2000 i amb el títol III de la Llei 29/1985, de 2 d'agost, segons el criteri general de reutilització, de reassignació i d'estalvi dels recursos hídrics"

12. S'afegeix la Disposició Transitòria dissetena a les DOT, que queda redactada de la següent manera:

"Queden sense efecte les previsions contingudes en els plans sectorials de transports i de carreteres o altres plans d'ordenació territorial relatives a la construcció de noves carreteres que contradiguin l'article 62."

13. S'afegeix un nou punt (4) a l'apartat Normes Específiques, de l'annex I, matriu d'ordenació del sòl rústic, amb la següent redacció:

"(4) Es declaren usos expressament prohibits, qualsevol quina sigui la categoria de sòl rústic, els d'equipaments amb construcció consistents en camps de golf i la seva oferta complementària, centres comercials i d'equipament, qualsevol sigui el seu ús, propietat o règim de gestió."

14. A la Matriu d'Ordenació del Sòl Rústic de l'Annex I es fan els següents canvis:

- 1) L'habitatge unifamiliar aïllat dins ANEI queda marcat com a 3 (Prohibit).
- 2) L'habitatge unifamiliar aïllat dins ARIP queda marcat com a 2-3 (Prohibit amb les excepcions que marqui el PTI)
- 3) S'afegeix una fila dins el SRP dedicada a les àrees Xarxa Natura 2000. Les claus d'usos serien idèntics a les AANP

Disposició derogatòria

Queda derogada qualsevol norma que contradigui l'articulat d'aquesta llei.

Disposició final primera

Hom autoritza el Govern de les Illes Balears per dictar els principis normatius per al desplegament i l'execució d'aquesta llei i als Consells Insulars per dictar reglaments insulars per al desplegament i execució d'aquesta llei.

Disposició final segona

Els Consells Insulars hauran d'adaptar els plans territorials al que disposa aquesta Llei en un termini màxim de dos anys. En qualsevol cas totes les normes d'aplicació directa s'han d'aplicar a tots els instruments d'ordenació territorial, paisatgística i urbanística de les illes i els municipis o de zones d'abast inferior.

Disposició final segona

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà d'haver-se publicat al *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Per tant, ordén que tots els ciutadans guardin aquesta llei que els tribunals i les autoritats als quals pertochi la facin guardar.

JUSTIFICACIÓ DE LA INICIATIVA LEGISLATIVA POPULAR

La crisi econòmica no ha servit per replantejar les bases del model que han conduït les illes Balears al límit de la sostenibilitat en molts aspectes (artificialització del territori, usos intensius del sòl, degradació dels espais naturals, generació i mala gestió de residus, consum d'aigua i energia, contaminació, etc.). Ans al contrari, ha sigut l'excusa per impulsar encara més una estratègia política adreçada a consolidar beneficis d'uns pocs a costa del territori, el medi ambient i el benestar social, present i futur.

Els darrers tres anys de governs populars a les principals institucions de les illes Balears (Govern Balear, Consells de Mallorca, Menorca i Eivissa i principals ajuntaments de les illes), malgrat la davallada de l'activitat econòmica i constructora, han suposat més pressió sobre el fràgil territori illenc. Les polítiques han estat farcides d'amnisties urbanístiques generalitzades, normatives a la carta, pressió sobre el sòl rústic i els espais naturals mitjançant noves infraestructures o llicències d'hotels, una gestió de residus completament irracional i, en definitiva, una agressió constant del territori en benefici de grans hotelers i promotors immobiliaris. El poders públics han impulsat tota mena de reformes amb el fals pretext de reactivar l'economia, menystenint la protecció del medi ambient i la possibilitat de què generacions futures en gaudeixin.

Aquesta iniciativa pretén donar una resposta global i ciutadana al seguit de problemàtiques vinculades a la pressió humana sobre el territori i els ecosistemes i a la necessitat de potenciar un canvi al model de gestió i ús del territori i als models energètic, hídric, de residus i de mobilitat. Entenem, precisament, que bona part de les problemàtiques associades al territori es fonamenten en la improvisació, la curta durada de les normatives d'ordenament del territori (algunes fins i tot *ad hoc*), que canvien de legislatura en legislatura, i en la manca de perspectiva a llarg termini. Així, creiem que una iniciativa legislativa popular global en matèria d'ordenació del territori pot tenir efectes especialment positius, en la mesura que, fruit de la voluntat plural de la ciutadania pugui oferir una protecció duradora i ambiciosa.

Per això, presentam la següent Iniciativa Legislativa Popular (ILP), amb vistes a modificar la Llei 6/1999 de 3 d'abril de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries. Aquesta ILP pretén assentar les bases per a un nou model de gestió i ús del territori a les Illes Balears.

La nostra proposta pretén, en primer lloc, estendre la protecció que es dóna en matèria d'ordenació del territori als espais naturals a la Xarxa Natura 2000. A més, es proscriuen futures legalitzacions i altres possibilitats d'urbanisme a la carta, així com es planteja la necessitat de la pressa en compte de la sostenibilitat ambiental i paisatgística, a l'hora de dissenyar les infraestructures portuàries o de carreteres. En aquesta línia, es prohibeix la construcció de noves autopistes o autovies i es regula les condicions de permeabilitat faunística per la xarxa de carreteres existent. A més a més, la nostra proposta limita els passos a nivell en sòl rústic, permetent-los només quan es demostrï la falta de solucions manco impactants i posant èmfasi en la disminució de la contaminació lumínica.

La nostra proposta també modifica la normativa en matèria de residus per tal d'adaptar-la a la normativa europea. Així, s'inclou per primer cop una referència clara a la jerarquia de residus com a element definidor de la política de residus autonòmica i a la necessitat de tenir una política activa de recollida de matèria orgànica i de compostatge, amb una finalitat doble, d'una banda donar un tractament i una gestió específica a la matèria orgànica, i, de l'altra, permetre una recuperació material tornant el carboni al sòl. A més a més, plantejam que el Pla Director Sectorial Energètic de les illes Balears tenguí per objectiu el foment de l'autoconsum energètic i de l'ús d'energies renovables, amb la intenció de disminuir la dependència energètica dels combustibles fòssils i la sostenibilitat del propi sistema energètic. Finalment, proposam la modificació del Pla Hidrològic per les Illes Balears per tal d'adaptar-lo a la normativa europea en matèria d'aigües i afavorir, així, la reutilització i l'estalvi dels recursos hídrics.

Amb aquesta ILP es pretén, per tant, consolidar les bases per a un model sostenible de gestió i ús del territori a les illes Balears, des de totes les principals vessants afectades per l'ordenació del territori.